

موفقیت یعنی تمرین و تکرار

• محمدحسین دیزجی

گفت‌وگو با کامران فریدونی؛ عکاس، مدرس خلاقیت و مخاطب دیروز مجله رشد ریاضی برهان

بیشتری پیدا می‌کند. تجربه من می‌گوید اگر جزو شخصیت‌هایی باشید که نیمه هنرمند قوی‌تری دارید، برای متمایز شدن و بهتر بودن لازم است روی نیم‌کره ریاضی نیز کار کنید.

در مبانی هنرهای تصویری (تجسمی) با اجزای سازنده هر تصویر که نقطه، خط، سطح، حجم و ... آشنا می‌شویم. یک خط افقی در یک کادر افقی تداعی آرامش، سکون و استراحت را می‌کند. این مفهوم بر مبنای تجربه انسان است که هنگام استراحت یا خواب دراز می‌کشد (افقی می‌شود). ما عدد ۲ در طبیعت نداریم. فقط وقتی مثلاً می‌گوییم دو تا سیب، تازه آن موقع مفهوم انتزاعی ۲ را درک می‌کنیم. عکاسی مینی‌مالیستی هنری کاملاً انتزاعی مانند ریاضی است که با نقطه، خط، سطح، حجم، رنگ و ... مفاهیم را می‌رساند.

• کمی بیشتر توضیح بدهید. لطفاً مثالی بزنید.

○ تناسبات فیبوناچی (نسبت طلایی یا یک‌سوم) از مثلثات سرچشمه می‌گیرد. «سری فیبوناچی» به دنباله‌ای از عددها گفته می‌شود که **لئوناردو فیبوناچی** آن‌ها را به صورت زیر تعریف کرد: «برای به دست آوردن عددهای فیبوناچی، غیر از دو عدد اول، عددهای بعدی از جمع دو عدد قبلی خود به دست می‌آیند:

۰، ۱، ۱، ۲، ۳، ۵، ۸، ۱۳، ۲۱، ۳۴، ۵۵، ۸۹، ۱۴۴، ۲۳۳، ۳۷۷، ۶۱۰، ...

شما با استفاده از قانون نسبت طلایی در عکاسی می‌توانید عکس‌هایی خلق کنید که به شکل طبیعی چشم‌نوازتر هستند.

از آن روزی که با پوشاندن شیشه‌های حمام خانه در نیمه‌های شب به ظهور و چپ عکس‌های سیاه‌وسفید می‌پرداخت، تا آن روزهایی که شاگردانی را تعلیم می‌داد و تربیت می‌کرد، چهار دهه و کمی بیشتر می‌گذرد. عکاسی را هم هنر می‌بیند و هم صنعت می‌داند. در حرفه‌اش آن قدر صبور است که گاهی برای ثبت یک لحظه، شاید تا یک ساعت دوربین را روی دستانتش نگه می‌دارد تا آن صحنه جاودانه شود.

کامران فریدونی متولد ۱۳۴۱ در تهران است. دیپلم ریاضی فیزیک و کارشناسی عکاسی دارد. جایزه دوم «پنجمین نمایشگاه سالانه عکس ایران» و برگزاری دو نمایشگاه عکس انفرادی را در کارنامه‌اش دارد. به مدت ۱۷ سال مربی و بنیان‌گذار کارگاه‌های خلاقیت بوده است. معاونت پرورشی «دبیرستان ماندگار فیروز بهرام» از دیگر اندوخته‌های اوست. ارتباط بین ریاضی و عکاسی محور این گفت‌وگوست.

• عکاسی چقدر می‌تواند با ریاضی رابطه داشته باشد. آشنایی با دانش ریاضی تا چه اندازه در عکاسی اثرگذار است؟

○ مغز انسان دارای دو نیم‌کره راست (خلاق - هنرمند) و چپ (ریاضی‌دان - منطقی) است. هر دو نیمه در انجام هر کاری همکاری دارند، اما غالباً یک نیمه بنا به ماهیت آن کار، سهم

خلاقیت، خودشناسی، مهارت‌های زندگی و توسعه فردی، با عنوان کافه خلاقیت.

● به کدام بخش مجله رشد ریاضی برهان علاقه دارید؟
○ زندگی‌نامه بزرگان.

● یادگیری از طریق مطالب یک مجله، کتاب غیردرسی و ... چه تفاوتی با یادگیری از کتاب درسی دارد؟
○ به‌روزر بودن و تنوع مطالب، تنوع نوع نگارش و قالب مطالب، مثلاً اخبار روز، مقاله، گزارش، مصاحبه و ... و تصویرها و عکس‌های دیدنی. البته با استفاده از منابع غیردرسی خودآموزی را هم یاد می‌گیریم.

● دو نفر به عکاسی علاقه دارند. یکی از آن‌ها به ریاضی هم علاقه دارد. تفاوت این دو در فراگیری عکاسی (هنر) چگونه خواهد بود؟

○ آنکه به ریاضی علاقه دارد، نیمهٔ چپ مغزش را بیشتر پرورش می‌دهد و نیرومندتر می‌کند. قاعدتاً هم توانایی بیشتری برای تولید اثر هنری دارد (همان پاسخ دو نیم‌کرهٔ منطقی - ریاضی‌دان و نیم‌کرهٔ خلاق - هنرمند).

● در دوران تحصیل ریاضی‌تان چطور بود؟
○ فقط هندسه‌ام خوب بود، در سایر درس‌ها دانش‌آموز تحفای نبودم.

● از معلمان ریاضی و افراد تأثیرگذار در فراگیری هنر یاد کنید.
○ خانم ابراهیمی در کلاس اول دبستان باعث شد تا پایان دبستان شاگرد ممتاز باشم. همدلی آقای بهرام خسروی، دبیر ریاضی در دبیرستان که به‌جز درس و نمره از حال و روزم می‌پرسید، موجب شد وضعم در درس ریاضی کمی بهتر شود. سرکار خانم طاهره محبتی‌تابان، استناد بسیار تأثیرگذار و مهربان مبانی هنرهای تجسمی در دانشگاه، سمت‌وسوی علاقهٔ مرا به‌درستی نشانم داد و مرا وارد دنیایی کرد که در آن احساس ارزشمندی کردم. پرششی را که در سن ۱۱ سالگی از خود می‌پرسیدم، پاسخ داد: «چگونه می‌توان یک قطعهٔ موسیقی را نقاشی کرد یا برعکس و ...» حمید شانس، استاد طراحی که فایده‌های طراحی کردن در دید یک عکاس را از او یاد گرفتم.

● مطالعه در حوزه کار شما چقدر اهمیت دارد و شما در این زمینه چه مقدار و چگونه میزان آگاهی خود را افزایش می‌دهید تا همواره به‌روز باشید؟
○ مطالعه ما را در جریان جدیدترین یافته‌های بشری قرار می‌دهد؛ به‌ویژه در این زمانه که حجم دانش لحظه‌به‌لحظه زیادتر می‌شود و خودآموزی هم پس از همه‌گیری کرونا اهمیتش را نشان داده است. اگر نتوانیم خودآموزی را وارد زندگی کنیم، کیفیت زندگی را از دست خواهیم داد.

● بهترین‌ها را برایتان آرزو می‌کنیم.

● در کدام یک از شاخه‌های عکاسی (کدام مبحث) ریاضی کاربرد بیشتری دارد؟

○ محاسبه‌های ریاضی در عکاسی تبلیغاتی، عکاسی صنعتی و عکاسی معماری کاربرد دارد.

● یک بخش از هنر عکاسی آشنایی با نور، میان‌بند (دیافراگم) و مانند این‌ها یا همان تکنیک یا فن است.

بعد دیگر آن شناخت زاویه‌ها، یا به‌عبارت دیگر، مبانی هنرهای تجسمی است و دید عکاسی و شاید به‌عبارت‌تی جهان‌بینی عکاس است. آیا می‌توان هر دوی این موارد را به نوعی به ریاضیات ربط داد؟

○ من در این پرسش دو بخش با نام‌های «فن عکاسی» و «مبانی هنرهای تصویری» را تشخیص می‌دهم. عکاسی می‌تواند صنعت، هنر یا ترکیبی از این دو باشد. مثلاً عکاسی به‌عنوان صنعت

مانند زمانی است که عکسی برای تبلیغ یک کالا یا نشان دادن فرایند تولید می‌گیرید. در این حالت برای نورپردازی در آتلیه یا کارخانه، محاسبه‌های ریاضی نیاز است. در عکاسی معماری و کمپنیه‌گرایی (مینی‌مالیستی)، هندسه، پرسپکتیو و ترسیم فنی اهمیتشان را نشان می‌دهند.

زمانی که عکاسی به هنر نزدیک‌تر می‌شود، بالا بردن توانایی نیمهٔ چپ مغز (نیمهٔ ریاضی یا منطقی) توانایی ما را در استفاده از شکل‌های انتزاعی و خلق یک اثر هنری بالا می‌برد.

● به نظر شما هم ریاضی سخت و پیچیده است؟
○ اجازه بدهید از دو نگاه پاسخ بدهم:

نظر چهرهٔ ماندگار معلمی ریاضی، پرویز شه‌پوری:
در جشنی که به مناسبت هشتادوپنجمین سال تولدش در دبیرستان ماندگار فیروز بهرام گرفته بودیم، در پاسخ به پرسش یکی از دانش‌آموزان که پرسیده بود: آیا فراگیری ریاضی استعداد می‌خواهد؟ پاسخ داد: فقط تمرین.

نظر خودم: اگر معلم از روش تدریس مناسبی استفاده کند و بداند چگونه ارتباطی انسانی برقرار کند، می‌تواند شاگرد را علاقه‌مند کند تا بتواند درس را بفهمد و نتایج بهتری بگیرد. این موضوع شامل ریاضی هم می‌شود. به قول نظیری نیشابوری: درس ادیب اگر بود زمزمهٔ محبتی جمعه به مکتب آورد طفل گریز پای را.

● در مدرسه چقدر به مطالعهٔ مباحث درسی توجه داشتید و دنبال یادگیری از طریق کتاب غیردرسی و مجله‌ها بودید؟
○ یادگیری از کتاب‌های غیردرسی همیشه برایم جذاب‌تر و لذت‌بخش‌تر بود. چون آزادی انتخاب داشتم. «مجلهٔ دانشمند» هم که محبوب نوجوانان بود.

● در چه رشته و تخصص‌هایی آموزش می‌دهید؟
○ عکاسی، مبانی هنرهای تجسمی و کارگاه‌هایی برای بازیابی

